

PROJEKT & KULTUR

nr. 149 ----- november 2021

issn. 0901-8824

GENVEJ TIL UDVIKLING

www.gtu.dk

Skovvej 24, 9510 Arden. Tlf.: 42 17 09 97. gtu_sekr@hotmail.com

Medlem af Den Internationale Emmaus-Bevægelse

emmaus

INTERNATIONAL

PROVOKATØRER FOR FORANDRING

Velkommen til Projekt & Kultur nr. 149!

Projekt & Kultur udgives af Genvej til Udvikling (GtU), tlf.nr. 42 17 09 97
gtu_sekr@hotmail.com - www.gtu.dk
 Kontingenter, abonnementsbetalinger og bidrag sendes til reg.nr. 9806, kontonr. 2071578634.

Hvor intet andet angives, er teksten af Jørgen Olsen. **Indlæg til Projekt og Kultur nr. 150** skal aftales på gtu_sekr@hotmail.com. Bladet skal udkomme i februar 2022.

Dette blad er trykt på Godsbanen i Aarhus i 85 eks. Redaktionen opfordrer til eftertryk med kildeangivelse. Signerede artikler udtrykker ikke nødvendigvis foreningens holdninger.

Dette nummer indeholder:

- 3: **Projektbidrag til Benebnooma** ---
 Møder og udstillinger ---
 mediemarkering.
- 4 – 5: **Lidt nyt fra Fair Trade Bazaren,**
 Guldsmedgade 8a, Aarhus C –
 det 28. år
 - *af Anna Marie Jørgensen.*
- 6 – 7: **Jorden tilhører ikke os**
 - *af Abbé Pierre*
 - *oversat af Sara Grund*
 Sørensen.
- 8: **En lærerig weekend**
 - *af Jens Elgaard Madsen*
- 9: **Forsvar for agroøkologi i Burkina**
 Faso: CNABio står ved roret
 - *af Autre Terre*
 - *oversat af Patricia Langvad*
 Jensen.
- 10 – 11: **Emmaus i Holland**
 - *af Emmaus Europa*
 - *oversat af Tina Jonstrup*
 Larsen.
- 12: **Emmaus-Bevægelsen for**
 Kærlighed og Retfærdighed
 - *af Emmaus International*
 - *oversat af Naja Egede*
 Kristensen.
- 13: **Aktionsgruppen for**
 Underprivilegerede Børn og
 Unge
 - *af Emmaus International*
 - *oversat af Naja Egede*
 Kristensen.

14 – 16: **Vi tror, vi kan måle alt**

- *Kristian Katholm Olsen*
anmelder en bog af Bjørn
Førde.

Billedet på forsiden er taget af Divya Easmar og forestiller tre ænder af jernskrot fotograferet i Guldsmedgade i Aarhus. Ænderne er lavet af kunsthåndværkere i Harare, Zimbabwe. Læs artiklen om Bazaren på side 4 og 5!

Billedet på bagsiden er taget af Bjørn Førde og findes på side 196 i bogen, som anmeldes på side 14 til 16. Bjørn Førde skriver: "... i byens (*Bulawayo, mindretallet ndebele-folkets hovedstad*) centrum, midt på Joshua Nkomo Street, hvor Joshua Nkomo, den afdøde, men stadig højt elskede ndebele-politiker og en af frihedskampens helt store helte, knejser i form af en tre meter høj statue i kobber, udført af nordkoreanske håndværkere".

Hermed en stor tak til alle, som har sendt kontingenter, abonnementer og bidrag siden sidst! Vi er for tiden 124 medlemmer. Hvis der er vedhæftet en seddel med kontooplysninger, har du ikke betalt for i år.

Husk at læse www.gtu.dk – her opdateres www.gtu.dk/Nyheder.htm og www.gtu.dk/Kalender.htm ganske ofte. På www.gtu.dk/tidsskriftet_projekt_og_kultur.htm finder du en stor artikelsamling, opdelt på lande og emner, ikke mindst fra Benin, Burkina Faso, Mali og Niger – samt en meget lang række artikler om Emmaus-Bevægelsen.

Julemarked på Møllestien, Aarhus C.

Genvej til Udvikling deltager med den blandede u-landhandel i julemarkedet på Møllestien lørdag den 27. november kl. 10 til 16.

Podcast om Thomas Sankara, præsident i Burkina Faso 1983-87:

Genstart - DR's nyhedspodcast | Genstart: Afrikas Che Guevara | DR LYD

Elektronisk version

Medlemmer og abonnenter har ret til at modtage Projekt & Kultur i papirformat; men alle er også velkomne til at oplyse os en mailadresse og få den elektroniske farveversion.

Projektbidrag til Benebnooma

Genvej til Udvikling modtager foruden kontingenter, varebetalinger og abonnementsbetalinger beløb, som er øremærket ”bidrag”. I lighed med 2019 har vi også i år sendt 1.000 euro af beløbet (= 7.453,70 DKK) til Emmaus-medlemsorganisationen Benebnooma, beliggende i Burkina Fasos tredjestørste by Koudougou. Benebnooma driver en lokalradio, en årlig kulturfestival og en dansetrup, men ikke mindst en omfattende og alsidig skole + børnehave. Sidstnævnte får gavn af donationen til en rutschebane – se billedet

Møder og udstillinger

Bazar Skelund

blev efter corona-pause på 1½ år genoptaget lørdag den 21. august. Bazar Skelund vil forhåbentlig nu igen kunne have åbent den 3. lørdag i hver måned.

Genvej til Udvikling deltog den 21. august med den blandede u-landhandel og solgte for 1.170 kr. Genvej til Udvikling deltog den 16. oktober med den blandede u-landhandel og solgte for 911 kr.

Arrangement Smag på Hadsund

Genvej til Udvikling deltog den 27. august med den blandede u-landhandel og solgte for 57 kr.

Ny strategi for CISU

Den 27. september 2021 deltog Inge Torkild-

Hansen for Genvej til Udvikling i et møde i Århus for CISU-paraplyens medlemsforeninger. CISU står for ”Civilsamfund i Udvikling” www.cisu.dk

Inge fortæller:

Der skal udarbejdes en ny strategi for CISU's aktiviteter med administration af puljer til projekter, projektrådgivning og oplysningsarbejde i Dk. Midlerne stammer overvejende fra Udenrigsministeriet og er målrettet udvikling i u-lande i rammerne af FN's 17 verdensmål. CISU omsatte i 2020 for ca. 317 mio. kr. og har omkring 25 medarbejdere.

De ca. 20 mødedeltagere kom med input til emnerne: udfordringer, løsninger og ønske-drømme for 2025. Der var en god og aktiv proces med mange bidrag på store plancher og post-its. Alt blev samlet omhyggeligt sammen af CISU's medarbejdere.

Der er afholdt 4 tilsvarende møder andre steder i Dk her i efteråret. Det samlede materiale bliver bearbejdet og resulterer i et udkast til strategien, som sendes i høring hos medlemsorganisationerne. Det endelige forslag kommer til afstemning på den kommende generalforsamling den 30. april i Odense. - Udenrigsministeriet har vel også kommentarer.

Planlægning af projekter og udarbejdelse af ansøgninger er arbejdskrævende og kompliceret, så en del organisationer har lønnet medarbejdere.

.....

Læs endvidere artiklen på side 8:

En lærerig weekend!

Mediemarkeringer

En ubekvem vision

Den 10. oktober fik Jørgen Olsen optaget dette blogindlæg i Globalnyt

[En ubekvem vision | Globalnyt](#)

Artiklen på side 9 i dette Projekt & Kultur bringes i forkortet tilstand og med link til hele artiklen i Globalnyts ugentlige oversigt den 25. oktober

[Verden rundt om bandevold, tørkeramt vandkraft og fangsten af en narkogangster | Globalnyt](#)

Lidt nyt fra Fair Trade Bazaren, Guldsmedgade 8a, Aarhus C – det 28. år

- af Anna Marie Jørgensen

Fair Trade Bazaren er glade for igen i år at få denne mulighed for at fortælle lidt om vore mange fine, helt unikke varer, der stort set alle er lavet og handlet efter principper fastlagt af WFTO (*World Fair Trade Organization*) se www.wfto.org

I Harare i Zimbabwe laver en gruppe kunsthåndværkere mange forskellige, morsomme og meget livagtige fugle, dyr mm. af gammelt jernskrot som f.eks. biler og tomme olietønder. De kan tåle at stå ude, f.eks. i haven, om sommeren, og vi sælger mange af dem. De importeres til Danmark af Huset ved Havet (www.husetvedhavet.dk), medlem af Fair Trade Danmark. Der arbejdes også på at få et marked i det sydlige Afrika op at stå. Se forsidebilledet!

(fotos: Anna Marie Jørgensen)

I Gospel House (www.woodbrix.com, medlem af WFTO) på Sri Lanka har de siden 1977 lavet mange forskellige, fine, pædagogiske legetøjsting af albizia til især mindre børn. Legetøjet er CE-mærket. Gospel House lægger vægt på at give arbejde til unge, der har svært ved at få job, f.eks. pga. et handicap. Aliza er en af verdens hurtigst voksende træarter og meget let. På Sri Lanka dyrkes de i teplantagerne. Importeres af Fair Trade Gruppen (www.fair-trade-gruppen.dk)

(fotos: Poul Roed Kristensen)

Hos Bawa i Nairobi, Kenya, www.bawahope.com laves bl.a. forskellige smykker. Bawa Hope blev grundlagt af Anne Nzilani, fordi hun tror på, at det ved handel er muligt for marginaliserede producenter at ændre håbløs fattigdom til et tilfredsstillende socialt og økonomisk liv. Vi har fra Bawa nedenstående fine øreringe af messing.

(foto: Anna Marie Jørgensen)

Fra vores øvrige, meget store sortiment af smykker, især øreringe kan bl.a. nævnes nedenstående nyheder fra i år: Smukt forarbejdede armbånd af bøffelhorn fra www.craftlink.com.vn i Vietnam, medlem af WFTO, og øreringe og hårspænder af hestehår fra Rosa Gonzales, Hun er en del af Fair Trade fællesskabet www.beasytapia.cl i Chile., medlem af WFTO. Importeres af www.fair-trade-gruppen.dk.

(fotos: Divya Easwar og Poul Roed Kristensen)

De mange brugte vin- og spiritusflasker fra turist-hotellerne på Zanzibar, Tanzania indsamles og omdannes af den lokale virksomhed Chako (www.chakozanzibar.com), medlem af WFTO til hyggelige lamper, fine karafler, gode opbevaringsglas m.m. Træet er kokostræ. Importeres af www.fair-trade-gruppen.dk

(fotos Anna Marie Jørgensen og Rita Leth)

I Bolgatanga i det nordlige Ghana har kvinder i mange år i de tørre perioder af året lavet en mængde meget fine kurve til eksport. Det er et vigtigt tilskud til den lokale økonomi. Vi har i mange år solgt mange af disse populære kurve, som vi får dels fra Hammershus Fair Trade (www.hammershusfairtrade.dk), medlem af Fair Trade Danmark, og dels fra El- Puente i Tyskland (www.el-puente.de) medlem af WFTO. Nyeste design er kurve, hvor gamle stofrester og brugte plastposer skåret i strimler flettes ind i kurven. De importeres af Hammershus Fair Trade

(fotos: Anna Marie Jørgensen)

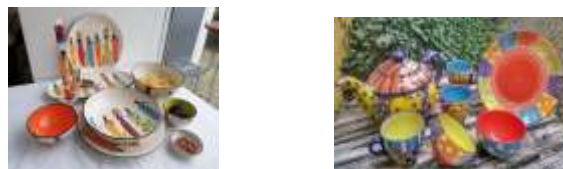
Varmer sokker er jo en rigtig god gaveide, både til andre og til en selv. Efter en lille pause kan vi igen tilbyde de populære, lækre sokker af alpaca-uld i alle voksenstørrelser, i forskellige farver og både i en kraftig og en tyndere udgave. De fremstilles i Peru af Classic Alpaca (www.classicalpaca.com), medlem af WFTO.

(foto: Anna Marie Jørgensen)

Fair Trade Bazaren er glade for at kunne tilbyde porcelæn fra Sydafrika, det er smukt, varmt, unikt og sælger godt. Vi får det fra www.kapula.com, medlem af WFTO. Ud af deres efterhånden store sortiment har vi valgt et stort udvalg af skåle, fade, tallerkener, krus, kopper m.m. af stellet African Ladies (tv) og et udvalg af stellet Carousel (th), som forventes

at kunne være i butikken efter nytår. Corona-pandemien har desværre forårsaget en del problemer både i produktionen og i udskibningen fra Cape Town.

(fotos: Divya Easwar)

Keramikken er fremstillet af stentøjsler, støbt i forme, håndmalet (*alt er derfor unika*) og brændt ved 1200 °. Det tåler opvaskemaskine og mikrobølgeovn.

Kvinder i Burkina Faso har i mange år indsamlet nødder fra sheatræer og heraf fremstillet sheasmør, som de laver en virkelig god, hudvenlig sæbe af. Den fås i 25 g og i 100 g og importeres af Kologh Naba www.kologh-naba.dk

I år kan vi yderligere til sart hud tilbyde en oliven massageolie af olivenolie fra Palæstina og Libanon, samt en deocreme af sheasmør fra Ghana og kokosolie fra Indien, som www.fairsquared.com har ansvaret for. Vi får det fra www.el-puente.de

(foto: Rita Leth)

Kosmetiktasken er fremstillet af brugte sarier, og vi får dem via www.fair-trade-gruppen fra www.dhakahandicrafts.com i Bangladesh, medlem af WFTO.

Vi ses i Fair Trade Bazaren!

Vi har naturligvis stadig byens største udvalg af kvalitetshængekøjer og -stole, lige som vi har et meget stort udvalg af diverse kurvevarer samt yderst slidstærke dørmåtter. Se vores hjemmeside: www.fairtradebazaren.dk
Vores facebookadresse: [fairtradebazaren.dk](https://www.facebook.com/fairtradebazaren)
Vores instagramadresse: <https://www.instagram.com/fairtradebazaren/>
Fair Trade Bazaren sender gerne varer til hele landet mod betaling af fragt. Send mail til: bazaren@fairbutik.dk eller ring 86 18 51 11.

Jorden tilhører ikke os

Fra 1953: Abbé Pierre (som peger) og nogle af hans arbejdskammerater – fra den gang i Emmaus' pionertid, da arbejdet med at bygge huse til hjemløse dominerede – ved siden af klunserarbejdet. Der står "chiffonniers-batisseurs" = "klunsere – byggere" – jf. artiklens slutning

(foto: Emmaus Internationals arkiver)

- af Abbé Pierre
- oversat af Sara Grund Sørensen fra *The Earth does not belong to us* (emmaus-international.org)

I sin bog 'Testamentet' som blev udgivet i 1994, dedikerede Abbé Pierre et kapitel til Jorden: "Jorden, som ikke tilhører os", men som vi må tage os af. Abbé Pierre indrømmer i sin tekst, at han ikke er nogen pioner inden for økologi. Han leverer alligevel sit budskab til menneskeheden om at stoppe de ødelæggelser der sker på Jorden og i stedet begynde at genopbygge Jorden. Næsten 30 år senere er dette budskab stadig relevant og en kilde til inspiration i takt med den stigende miljøkatastrofe.

"Nogle gange er man nødt til at lade naturen gå sin gang. Og det er godt at lytte til Jorden - dens manerer er grove, men den er en uerstattelig lærer."

Jorden følger trofast årstidernes rytme; perioder af søvn og perioder af frugtbarhed. Den holder sine løfter ikke blot til dem som arbejder, men også til dem, som ved, hvordan man planlægger og beskytter sig sammen. Selv om den er nøjsom, bliver dets nærighed en lektie, da den latterliggør individualistiske tilgange og indfrier dem som har klaret at organisere samarbejde og forråd på en større skala.

Jordens indfald kan være forfærdelige og resultere i, at mennesker skal gennemleve forfærdige tragedier. Dette understreger den hårde lektie som gentager, at menneskets overlevelse og behovstilfredsstillelse kun er muligt gennem solidaritet. Ja, Jorden er en skole af visdom.

Disse indfald minder os om den galskab, at vi ødsler mange af de ressourcer, som videnskaben giver os: Med disse ressourcer kunne vi forudsige jordskælv, bygge jordskælvssikrede bygninger, hvor det er nødvendigt, gøre Mount Everest til et fantastisk vandtårn, bygge dæmninger på Ganges og Brahmaputra og derved beskytte Bangladesh fra oversvømmelser og på samme tid forsyne hele det indiske subkontinent med elektricitet.

Mennesket har brug for naturen, selv når man, af eget valg eller af nødvendighed, bor i hjertet af byer. Under den tredje franske republik lancerede Abbot Lemire (et medlem af parlamentet, som i dag ville blive beskrevet som "venstreorienteret") en trend for at skabe jordlodder i byerne til dyrkelse. Enhver familie kunne i sin fritid dyrke et lille grønsagsbed på disse jordlodder. Man kan stadig finde enkelte af disse jordlodder – f.eks. i Caux-regionen.

Dette kunne være en ordning, man genoptog og tilpassede. At observere og lære hvordan man sår, at indgå i årstidernes rytme og at bringe børn i kontakt med naturen fra en meget ung alder og derved lære dem respekt for livet er nødvendigt for menneskelig balance. Når vi ser frugt eller hvedestrå, er den umiddelbare reaktion, at vi har lyst til at forbruge det med det samme.

Det er nødvendigt at have set folk som lever i sult, og hvordan familiens overhoved tager ansvar for at gemme til sårhed. Dette er et af de problemer som hjemsøger mig, når vi bliver vist billeder fra Somalia eller Sudan. Det er godt at vi sender hjælp! Men hvad giver vi dem til næste høst?

Somaliere, som er blevet fordrevet i stort omfang, ved ikke hvor deres hjem er i morgen, eller hvor de har lov til at grave et hul og plante såsæd. Det er essentielt for de fleste at dyrke jorden

Hvad ser man i de såkaldte ”modtagelejre” for flygtninge? De billeder, vi ser, viser hårde bo-forhold omringet af ufrugtbart land. Disse lejre er centrum for koncentration og afvisning. Hvordan kan de mennesker, som bor der, ikke blive drevet til fortvivlelse? Lad os kræve, at de bliver involveret i overvejelsesprocesser, som vil gøre det muligt at give land tilbage til hver familie og hvert folkeslag! Der vil de hylde naturen ved at genopfinde den hellige handling at tilså landet ved næste monsun.

Nogle af os kan stadig huske, hvordan vi som børn har fået skældud for at tage den bløde del af brødet og formet den til en kugle, som var sjov at kaste med. Det var vigtigt for vores forældre at understrege at: ”brød skal respekteres, fordi der er mange mennesker i verden, både tæt på og langt væk, som ikke har noget”.

Ja - det er vigtigt at børn i dag er bevidste om den hellige natur, om hvad vi alle har brug for, men som ikke alle mennesker har. Jorden tilhører ikke os.

Denne fundamentale opfattelse er gentaget af økologer. Dette nye fokus på miljøet er et centralt forløb i menneskets historie. Fra nu af vil vi tage et nyt blik på menneskelige aktiviteter.

Indtil nu har vi udnyttet Jorden, som om den var en svamp vi kunne klemme - uden begrænsninger og med en besættelse af at gøre det hurtigere end vores nabo for at vinde konkurrencen. Og det kunne og kan fortsat medføre økologiske katastrofer. Gudskelov har menneskene nu forstået, at de er nødt til at stoppe denne uhindrede udnyttelse af Jorden.

Vi er nødt til at stoppe med at producere så meget uden at overveje de katastrofale virkninger, forureningen har. I løbet af årtusinder har menneskeligheden udviklet sig ved at ødelægge skove. Dette har vi gjort - og gør stadig - uden at tage forbehold! Bare se på hvad der sker i Amazon-Skoven! Heldigvis ser vi også lande nu til dags i Sahel, som f.eks. Burkina Faso, som er engagerede i store genplantningskampagner.

Vi er bevidste om skaden, vi har forårsaget, på det vi i dag kalder ”miljøet” Vi er bevidste om, at vi saver den gren over, som vi selv sidder på, og derfor må vi, uden yderligere forsinkelser, finde på løsninger og føre dem ud i praksis. Der er ikke noget entydigt svar. Evner må bringes i spil. Jeg stoler på menneskets kløgt.

I stedet for at ødelægge tusindvis af hektarer af skov, uden hvilke Jorden vil begynde at mangle ilt og vand, har vi opfundet måder at skaffe varme og mad på uden at skade naturen yderligere.

I stedet for at sende sultne mennesker forsendelser af fødevarer, som ofte når at blive for gamle, før de bliver udbragt, skal vi i stedet tilbyde dem såsæd, som er tilpasset deres jord samt gødning, som ikke forurener. Kemi gør det muligt at producere fuldstændig nye materialer, der, ved at tilføjes til naturens frugter, kan brødføde et stigende antal mennesker. Lad os derfor gøre denne forskning til en prioriteringssag!

Byplanlæggere bør lytte til naturens lektie. I 1954 fejlede jeg selv i dette. Jeg var i en sådan hast for at skaffe hjem til hjemløse familier at nogle af disse ”nødsituationsgenhusningsprojekter” blev bygget i en fart på golde lossepladser, som var det eneste stykke land, som nogle kommuner havde været så storsindede at tilbyde os.

Efter kort tid begyndte bygningerne at slå revner, og der var så megen larm, at det ikke var muligt at have privatliv. (*Heldigvis holdt de fleste af bygningerne, og 40.000 familier blev genhuset dér*). Jeg bærer også ansvaret for en anden fejltagelse i disse genhusningsprojekter.

På trods af at være blevet presset af alle disse unge familiers bønner, var det ikke muligt for mig at overbevise arkitekterne om behovet for grønne områder og legepladser. Vi snakker ikke om velholdte græsplæner, men om enge, hvor børn kunne have leget uden at blive fanget af vicevæerten. I løbet af fyre år - kan jeg med glæde sige - er projekt efter projekt blevet bygget, og nye nabolag er dukket op alle steder. Når jeg i dag går igennem dem, kan jeg dog ikke lade være med at undre mig: ”Hvilken sjæl fylder dette sted?”

En lærerig weekend

- af Jens Elgaard Madsen, biolog, tidligere formand for Genvej til Udvikling.

Jeg repræsenterede GtU ved *Agricultural Inspirationalⁱ Weekend*, som fandt sted på Kalø Højskole / Økologiske Landbrugsskole den 25. og 26. september. 2021. CISU havde inviteret fagfolk fra universitets- og NGO-miljøet, der kunne byde ind i forhold til klima, økologi, markedskræfter og digitale løsninger i udviklingslande. Det hele foregik på engelsk, så det gjaldt om at spidse ørerne. Der er dog altid berigende at overnatte under et kursus, hvor der er rig mulighed for at debattere med andre. Her følger et udpluk af berørte emner.

En øjenåbner

Vi – deltagerne – lærte meget nyt og blev samtidig inddraget i debatterne. Det overraskede mig, at det i Afrika er den øgede temperatur, snarere end nedgangen i nedbør, der er det klimatiske hovedproblem. Rationalet er, at afgrøderne lider af vandstress på grund af den øgede temperatur. En række afgrøder (fx kaffe og hvede) vil om nogle år skulle dyrkes nye steder på grund af de globale klimaforandringer.

Småbønder kan enten flytte hen, hvor deres traditionelle afgrøder kan dyrkes, eller de kan tilpasse sig de nye vilkår. Det blev fremhævet, at det for fattige småbønder er svært at fungere i et omskifteligt miljø. Bønderne har brug for viden, så de kan træffe de rigtige, langsigtede beslutninger, og de kan med fordel organisere sig og udveksle erfaringer, idet enkelte familier ofte har gode løsninger, som andre kan drage nytte af.

Den sociale kapital

I Danmark har vi tillid til hinanden og en såkaldt høj "social kapital". Derfor har det historisk set været naturligt for danske landmænd at organisere sig i andelsselskaber. Den modsatte tendens gør sig ofte gældende i udviklingslande. Når levevilkår forringes pga. klimaforandringer (og andre faktorer) kan folk miste tilliden til hinanden. Især føler mange fattige småbønder sig med rette snydt af mellemhandlere. Vi blev introduceret til begrebet *farmer market schools*, hvor småbønder trænes i simple markedsmekanismer.

Det handler fx om at lære bønderne at sælge varer direkte til de handlende på markedspladser, men også at producere det, der reelt efterspørges i den rette kvalitet og mængde og samtidig præsentere varerne indbydende. Småbønder kan samtidig inspireres til at opbygge gode relationer til alle aktører, inklusive mellemhandlere, så de sikres en bedre pris for deres produkter.

Vi blev også præsenteret for et spændende *pilot*-projekt, der tog udgangspunkt i at mange afrikanere har en mobiltelefon. Kort fortalt tager småbønder fotos af deres marker hver 3 måned, fotos som uploades på en hjemmeside. De europæiske købere får derved et indblik i produktionsformen og en øget gennemsigtighed, der øger villigheden til at betale en anstændig pris.

Klimasmart landbrug

Industrialiserede lande står for de største stigninger i drivhusgasser; men udviklingslande rammes ofte hårdest af konsekvenserne. Alle former for landbrug har dog et CO₂-aftryk, også subsistenslandbrug. Som et fremført eksempel giver Etiopiens 80 millioner kvæg mindre mælk end Hollands 1 million kvæg, men udleder 10 gange så meget CO₂. Regnestykket er naturligvis betydeligt mere komplekst, da mange faktorer er i spil, og oplægsholderen bemærkede da også tørt, at selv om det ikke er realistisk, så vil den hurtigste vej til at nedbringe CO₂ i landbruget være at stoppe med at producere kød.

Vi blev introduceret til *Climate Smart Agriculture*, hvor småbønder trænes i at dyrke jorden mere bæredygtigt og profitabelt samtidig med at CO₂-udslippet begrænses. Der blev henvist til småbønders mulighed for at få del i *Carbon benefit certification*, hvor slutkøberne betaler ekstra for et produkt, der er produceret klimaneutralt. Udfordringen er her, lige som med *fair trade*, at undgå, at det er mellemlid, der høster fortjenesten. Endelig blev der talt varmt for at styrke de lokale markeder ved økologisk produktion.

ⁱ Invitation agricultural inspirational weekend 25-26 September 2021.pdf (gtu.dk)

Generalforsamling i CNABio
(foto: Christian Legay, Autre Terre)

Forsvar for agroøkologi i Burkina Faso: CNABio står ved roret

- oversat af Patricia Langvad Jensen fra [Plaidoyer pour l'agroécologie au Burkina : le CNABio à la barre | Autre Terre](#)

Det Nationale Råd for Økologisk Landbrug (CNABio), er født ud af et ønske fra økologiske aktører om at skabe et netværk til promovering af deres værdier og fælles forsvar for deres interesser.

På nuværende tidspunkt tæller CNABio ca. 60 medlemmer og inkluderer mange foreninger, virksomheder og privatpersoner. Alle ønsker at bidrage til udvikling af den agroøkologiske branche i Burkina Faso.

Efter 10 års eksistens har CNABio muliggjort strukturering af branchen, fortalervirksomhed og certificering, som er den første økologiske certificering i Burkina Faso. Den er tilgængelig for små producenter takket være et garantisystem.

Det har ligeledes været med til at bære kampen for promovering af frøbesparelse frem - særligt kampen mod gensplejset bomuld fra Monsanto,

som er en amerikansk multinational kemi- og medicinvirksomhed.

CNABio har fået den burkinske stat til at inkludere agroøkologi i sit "Nationale Program for Landbrugssektoren".

CNABio's fem store målsætninger:

- ✚ skabe rammer for udveksling og samarbejde blandt medlemmerne.
- ✚ bidrage til opmuntring af økologisk landbrug.
- ✚ promovere økologisk landbrug i Burkina Faso.
- ✚ bidrage til skabelsen af lovmæssige rammer og regler, der er positive over for økologisk landbrug.
- ✚ fremkalde og bidrage til skabelsen af et nationalt marked for økologiske produkter

Det er i høj grad takket være CNABio at en national agroøkologisk konsulent er udpeget i Landbrugsministeriet. Gennem medlemmernes ihærdige udfoldelser er CNABio således anerkendt som en uomgængelig kraft for udviklingen af økologisk landbrug i Burkina Faso.

Emmaus-Samfundet i Haarzuilens ved Utrecht
(foto: Emmaus Haarzuilens)

Emmaus i Holland

- af Emmaus Europa,
- oversat af Tina Jonstrup Larsen fra
Emmaüs aux Pays-Bas - Emmaüs Europe
(emmaus-europe.org)
- noter af Jørgen Olsen.

Interview med Jos van der Meer, Hollands nationale delegerede i Emmaus Europas repræsentantskab.

Vil du fortælle om Emmaus begyndelse i Holland?

I begyndelsen af 50'erne, tog en gruppe unge hollændere til Paris for at arbejde med Abbé Pierre. Da de vendte tilbage til Holland, dannede

de fonden *Vrienden van Emmaus Nederland* for dermed at støtte Abbé Pierres arbejde. Jean og Liesbeth Wilken var drivkraften bag dette projekt, og Jean blev senere præsident for Emmaus International¹.

I 60'erne fik de den idé at stifte et Emmaus-samfund for at etablere en mere bæredygtig støtte. Efter Abbé Pierres møde med en baronesse, som havde tilbudt at donere en ubrugt stald samt et stykke jord, kunne han hjælpe dem med at finde en placering. I 1966 blev det første Emmaus-samfund i Holland født i Haarzuilens².

Hvilke aktiviteter udfører Emmaus i Holland?

At leve, arbejde og dele sammen.

¹ I årene 1979 – 1986.

² Landsby nær Utrecht.

Holland har i dag 10 medlemsorganisationer samt 4 grupper, der forbereder sig på at tilslutte sig den internationale bevægelse³. De er opdelt i 7 samfund og 7 grupper bestående af frivillige. Samfundene er relativt små og huser mellem 10 og 15 ”compagnons”⁴ hver. I alt arbejder 80 ”compagnons”, omkring 560 aktive frivillige og mere end 20 lønnede medarbejdere for Emmaus i vores land.

I Holland fortsætter grupperne med at udføre de traditionelle Emmaus-aktiviteter, såsom at indsamle, sortere og sælge brugte genstande. Vi har udviklet os gennem tiden, fra at være en samling klunsere til at være en social virksomhed, der samarbejder med offentlige renovationscentre.

Vi skiller os af med møbler fra hjemmene og arrangerer workshops, hvor man kan istandsætte antikke møbler. Nogle af grupperne er medlemmer af den nationale hollandske organisation af genbrugsbutikker, der igen er medlem af RREUSE⁵.

Hvordan har I haft det siden sundhedskrisen og hvordan har I tilpasset jer situationen?

De to nedlukninger forhindrede os i at sælge vores varer, som vi plejer at gøre. Den første fandt sted i foråret 2020 og den seneste varede fra december 2020 til begyndelsen af marts 2021. Efter den første nedlukning var vores kunder så glade for at vende tilbage til butikken, at de lidt tab blev kompenseret.

Takket være den støtte, som vi modtog fra regeringen havde vi ressourcer nok til at overleve endnu en nedlukning. For os var det vigtigste at undgå Covid-19-smitte i det hollandske samfund. De mest sårbare og ældre frivillige holdt orlov og vender gradvist tilbage efterhånden som sundhedssituationen forbedres.

Hvilke udfordringer står grupperne i jeres land overfor?

Under krisen indså vi, at vi ved udelukkende at sælge produkter i butikker eller på et marked var økonomisk sårbare. Vi er nødt til at forbedre online-salget. Det forventes, at der i 2022 vil være flere online non-food butikker end fysiske butikker.

Mere generelt bestræber Emmaus i Holland sig på at holde Emmaus' ånd i live og finde nye folk, der er villige til at påtage sig denne opgave. Inden for Emmaus Hollands Føderation er der nedsat en arbejdsgruppe, der skal overveje, hvordan man bedst kan mobilisere nye folk.

Og hvad med den politiske situation i landet og foranstaltningerne i forbindelse med kampene i Emmaus?

Det nationale valg fandt sted i marts måned. De liberale og partierne fra ”det nye højre” vandt valget. En liberal statsminister har været landets leder i mere end 10 år; men hollænderne er endnu ikke blevet trætte af ham. Covid-19 krisen har endda gjort ham mere populær.

I betragtning af, at der er 17 partier repræsenteret i parlamentet, tager det lang tid at danne en ny regering. Efter mere end to måneders forhandling ville vi bevæge os mod en liberal regering med kun få pladser til miljøforkæmperne, men det er endnu ikke bekræftet.

I sidste uge modtog vi gode nyheder fra et miljømæssigt perspektiv, ikke et politisk: Milieudéfense (”Forsvar for miljøet”) vandt en retssag, uden fortilfælde, hvilket betyder, at Shell nu bliver nødt til at tænke grønt. Retten beordrede Shell-virksomheden til at optrappe sine bestræbelser på at bekæmpe klimaændringer. Shell skal reducere sin CO2-udledning med 45 % i 2030 i forhold til 2019. Vi håber at dette vil tjene som udgangspunkt for vigtige tiltag, der vil tvinge virksomheder til at være mere miljøvenlige.

³ Ansøgende organisationer får altid først tildelt et medlemskab på prøve. De kan deltage i de regionale og internationale møder uden stemmeret. Efter minimum to år og maksimum fem år tager bevægelsens ledende organer stilling til, om den enkelte organisation kan opnå fuldt medlemskab.

⁴ Uoversættelig betegnelse for mennesker, der bor og arbejder sammen i Emmaus-samfund – det kvindelige ord er ”compagnes”.

⁵ Internationalt netværk for cirkulær økonomi [About us | RREUSE](#)

Medlemmerne af musikgruppen
(foto: Movimento Emaús Amor e Justiça)

Emmaus-Bevægelsen for Kærlighed og Retfærdighed (Fortaleza Brasilien)

- oversat af Naja Egede Kristensen fra
L'heure de la solidarité & du changement #24
| 📞 Les nouvelles du mouvement Emmaüs !
(mailchi.mp)

Vi går igennem meget svære tider, som vi ikke havde forventet. Hver af os mærker konsekvenserne på den ene eller anden måde; men på trods af alt har vi måttet blive ved med at bevæge os fremad og forsøge at hjælpe, det vi kunne. Folks mentale sundhed har ændret sig som følge af pandemien med angstanfald, panik, depression, kort sagt en lang række eftervirkninger.

Vi forstod, at musik kunne lindre smerte. Under et møde i musikgruppen i Casa do Saber Emaús (sociopædagogisk og kulturelt initiativ fra

Movimento Emaús Amor e Justiça) sagde vi til os selv, at alles deltagelse gjorde det muligt at styrke og udvide musikgruppen.

”Således besluttede vi, at vi ikke bare kunne læne os tilbage, vi var nødt til at handle. Vi kunne vise solidaritet med de nødstedte og give lidt fred og ro. Så vi forberedte gruppen til at tage hen til steder, hvor vi kunne bringe musikalsk solidaritet, og ved denne gestus så et positivt frø, hjælpe dem, der har mest brug for det i gruppeterapi, og mange andre steder, hvor vi kunne spille musik,” forklarer Erivânia Queiroz fra Movimento Emaús Amor e Justiça.

”Normalt deltager 48 elever i musikalske workshops og workshops om blæseinstrumentfremstilling; men lige nu har vi kun 6 på grund af pandemien,” tilføjer hun.

CAJED på arbejde
(foto: CAJED)

Aktionsgruppen for Underprivilegerede Børn og Unge (DR Congo)

- oversat af Naja Egede Kristensen fra
L'heure de la solidarité & du changement #24 |
📞 Les nouvelles du mouvement Emmaüs !
(mailchi.mp)

Den 22. maj i år gik vulkanen Nyiragongo i udbrud. Byen Goma, som er beliggende omkring tyve kilometer fra vulkanen, blev hårdt ramt. På grund af den svage informationskapacitet i det vulkanologiske observatorium i Goma og i provinsregeringen var dette udbrud ikke forudset, og konsekvenserne var katastrofale: massiv fordrivelse af befolkningen, tab af materielle goder, ødelæggelse af faciliteter, elektricitet og vandrensning, hærgede marker etc.

Stillet over for denne humanitære krise har Emmaus-gruppen CAJED (*Concert d'Actions pour Jeunes et Enfants Défavorisés*

=Aktionsgruppen for Underprivilegerede Børn og Unge) - baseret i Goma, men skånet af katastrofen - anmodet om nødhjælp fra Emmaus Afrika og Emmaus International for at yde assistance til ofrene for vulkanen.

Gruppen har valgt at orientere sine handlinger langs en akse, der passer til dens oprindelige kald. Den iværksatte derfor aktiviteter for evakuering af adskilte børn, modtagelse og pasning af disse børn, genetablering af familieforbindelser med medlemmer af deres familier og dernæst familiesammenføring.

“Familier kommer for at hente deres børn på vores kontorer og centre. De, hvis forældre endnu ikke er fundet, er placeret i overgangsstøttestrukturene hos CAJED i mellemtiden,” forklarer Faustin Busimba, programchef i gruppen.

”Lænet op ad baobabtræets tykke stamme,
i den svalende skygge fra den majestætiske krone,
et navnløst sted på hovedvejen mellem Birchenough Bridge og Masvingo,
med kvinder og børn hemmeligt iagttagende
og fnisende nogle få meter væk, under halvtaget
foran en lille kiosk, der sælger saftige vandmeloner,
gamle kiks og lunkne colaer”... (s. 13)

(foto: Bjørn Førde)

Vi tror, vi kan måle alt

- af Bjørn Førde.
- forlag: Turbine
- år: 2020
- 397 sider
- 299,95 kr.
- anmeldt af Kristian Katholm Olsen, cand.mag. i litteraturhistorie og samfundsfag.

Beskæftiger man sig med udviklingsarbejde, eller interesserer man sig blot for området og reflekterer over, om det gør en forskel for lokalbefolkningerne, at man har udviklingsprojekter i fattige lande rundt omkring på kloden, er ”Vi tror, vi kan måle alt” en bog, der er værd at kigge nærmere på.

Bogen orienterer sig primært om Førdes besøg i Zimbabwe i 2018, hvor han besøgte mennesker, lokalsamfund og organisationer, som han arbejdede sammen med 25 år tidligere.

Han ville bl.a. undersøge, hvordan det forholdt sig med de projekter, han forlod for omtrent så mange år siden. Han besøgte bl.a. kurveflettende kvinder, vævere og kvinderettighedsforkæmpere og fik indblik i, hvilke projekter der består, har udviklet sig eller er gået i sig selv igen, siden han forlod Zimbabwe.

Den virkelighed, Førde mødte i Zimbabwe, betragter han i lyset af landets historiske udvikling, som derfor er central for forfatteren at perspektivere til og reflektere over. Et vigtigt forhold i den henseende er Robert Mugabes overtagelse af præsidentposten i kølvandet på Zimbabwes uafhængighed i 1980, og som efterfølgende gav udviklingsarbejdet svære vilkår pga. den omfattende korruption, vold og kriminalitet, som udgik fra Mugabes dybt autoritære styre.

Et andet forhold, Førde kan konstatere har skabt udfordringer med hensyn til, hvor langtidsholdbare de søsatte projekter har været, udspringer af kulturelle forhold hos befolkningen. Det gør det nærliggende for undertegnede at perspektivere til en bog, jeg tidligere har anmeldt i Projekt & Kultur, Else Trærups "Nær ved høvdingen"¹, hvor forfatteren fremfører en tilsvarende pointe ud fra de oplevelser, hun har haft som ildsjæl i sit arbejde for udviklingen af en organisation, Kologh Naba, i Burkina Faso, der bl.a. beskæftiger mennesker inden for vævning, syning, murerarbejde og restaurantdrift.

Der har ifølge Trærup, på trods af en række positive initiativer, været kulturelle forhold, der har skabt problemer for udviklingsarbejdet i organisationen. Det er åbenlyst interessant, at Førde og Trærup har gjort sig nogle af de samme erfaringer om udviklingsproblematikker, selv om der er en betragtelig afstand fra Zimbabwe i Sydøstafrika til Burkina Faso i Vestafrika.

Selv om forfatteren anerkender, at der hen over årene har været en lang række fejlslagne udviklingsprojekter, køber Bjørn Førde på ingen måde ind på et standpunkt om, at engagementet i Zimbabwe er spildt.

Der er sket vigtige bidrag til etablering af nødvendig infrastruktur (*skoler, hospitaler, lufthavne etc.*) og udvikling af et selvstændigt og kritisk civilsamfund til bl.a. at kunne holde øje med magtfuldkommen opførsel fra staten. Derudover har engagementet i Zimbabwe skabt en vigtig øget mellemfolkelig forståelse for den nye virkelighed, der er opstået efter afkoloniseringen².

Den gensidige kærlighed mellem Førde og de zimbabwiske samarbejdspartnere skinner meget tydeligt igennem i bogen. En negativ kritik af dette kan være, at disse fremstillinger er anekdotiske og handler meget om Førde og den glæde, kulturmødet har givet ham og de lokale zimbabwere. Omvendt bekræfter ovenstående ubestrideligt, hvis man ser det med mere positive briller og reflekterer over bogens titel, at man ikke bare kan måle alt i tal og statistikker, men at værdien af udviklingsarbejde også skal måles på mindre håndgribelige måder.

Det, der især står tilbage efter endt læsning, og som også efter min mening er bogens vigtigste styrke, er den grundighed, med hvilken Førde kobler den historiske og politiske virkelighed med udviklingsarbejdet i Zimbabwe, og som giver en forståelse for, hvorfor nogle initiativer består, og andre er slået mere eller mindre fejl. Det gør, at "Vi tror, vi kan måle alt" både bliver en vellykket kærlighedserklæring til zimbabwerne og samtidig et yderst grundigt og kvalificeret indlæg i debatten om relevansen ved udviklingsarbejde.

.....
Redaktionel tilføjelse vedr. billedet på side 16:

Bjørn Førde skriver: "... i byens (Bulawayo, mindretallet ndebele-folkets hovedstad) centrum, midt på Joshua Nkomo Street, hvor Joshua Nkomo, den afdøde, men stadig højt elskede ndebele-politiker og en af frihedskampens helt store helte, knejser i form af en tre meter høj statue i kobber, udført af nordkoreanske håndværkere".

¹ PK137-10-11.pdf (gtu.dk)

² Bjørn Førde: "Vi tror vi kan måle alt", s. 336.

Afsender: Genvej til Udvikling, Skovvej 24, 9510 Arden.

B

